

İhalelerde SGK tarafından asgari işçilik hesaplaması yapılması

SGK tarafından asgari işçilik hesaplaması yapılması

özel bina inşaatı ve ihale konusu işlerdeki asgari işçilik işlemlerini hızlı biçimde tamamlamak amacıyla bu işlerde asgari işçilik miktarının tespiti ilgili ünitedeki dosya memurları tarafından yapılabilmektedir. Buna ilişkin hükümler asıl olarak Kanun'un 85/2. maddesi ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 110 ila 112 maddeleri arasında düzenlenmiş olup Kurumun 2013-11 sayılı "İlişiksizlik Belgesi" konulu Genelgesi ile de detaylandırılmıştır. Bu yönüyle ünite tarafından işlemler kısaca "araştırma" işlemi olarak adlandırılmaktadır.

Kurumun ilgili Prim Tahakkuk ve Tahsilat Servislerince yapılacak olan araştırma işlemi ile ilgili işlem ve süreçler, SSİY'nin 111. maddesinde ve ortak hususlar başlıklı 112. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

MADDE 111 –

(1) "Gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği haiz olmayan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan özel nitelikteki inşaat işyerleri hakkında ünitece yapılacak araştırma; inşaat maliyetine Kurumca yayımlanan tebliğ ile belirlenen asgari işçilik oranının %25 eksiği uygulanmak suretiyle yapılır.

(2) Bina maliyeti, belediyeler, valilikler ve ruhsat vermeye yetkili diğer makamların vermiş olduğu inşaatın ruhsatnamesinde yazılı bulunan, ruhsatnamesi yoksa ünitece tespit edilecek yüzölçümü ile birim maliyet bedelinin çarpımı suretiyle bulunacak tutar üzerinden hesaplanır.

(3) Birim maliyet bedelleri, her yıl inşaatın sınıfı ve grubuna göre

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tespit edilerek Kurumca özel nitelikteki inşaat işyerlerinin asgari işçilik uygulamasında esas alınır.

(4) İnşaatın niteliği dikkate alınarak, inşaatın ruhsatnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili tebliğde kayıtlı yapının sınıfı ve/veya grubunun farklı olduğunun anlaşılması hâlinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili Tebliğde yer alan yapı sınıfı ve grubu esas alınır, işverenin itirazı durumunda inşaatın yapı sınıfı veya grubu, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca mahallinde düzenlenen tespit tutanağına istinaden ünitece belirlenerek işlem yapılır. bu şekilde tespit edilen yapı sınıf veya grubuna yapılan itirazlar ise karara bağlanmak üzere Asgari İşçilik Tespit Komisyonuna intikal ettirilir. İnşaatın sınıfı veya grubunun, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili tebliğde daha alt bir yapı sınıfı veya grubunda tasnif edilmesi yönünde yapılan değişiklikler, araştırma veya inceleme işlemi sonucu tespit edilen borcun kesinleşmesine kadar dikkate alınır.

(5) Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili tebliğlerde belirtilmemiş olan inşaata ait birim maliyet bedeli, aynı tebliğlerde kayıtlı benzeri bir inşaatın birim maliyet bedeli üzerinden hesaplanabilir.

(6) Başladığı yıl içinde bitirilmiş olan inşaatın maliyetinin hesaplanmasında o yıl için tespit edilen, başladığı yıldan sonraki yıllarda bitirilmiş inşaatın maliyetinin hesabında ise bitirildiği yıldan önceki yıla ait birim maliyet bedeli esas alınır.

(7) Araştırma, bina inşaatının bittiği tarihten sonra yapılır. Ancak, bu işlem, inşaatın el değiştirmesi ve zorunlu hâllerde, inşaat, Ek-11'de inşaatın ikmal edilen kısmının bina maliyetine oranlarını gösterir tabloda gösterilen durumlara uygun bulunduğu takdirde bu oranlar aynen, uymadığı takdirde ise, yapılmayan kısımlar yapılan kısımlara oranlanarak bulunacak maliyet esas alınmak suretiyle inşaatın herhangi bir safhasında da yapılabilir.

(8) Gerektiğinde, inşaatın başladığı ve bitirildiği tarihin işverence

resmî makamlardan alınacak belgelerle kanıtlanması istenebilir. İnşaatın başladığı tarihin resmî belge ile kanıtlanamaması hâlinde, yapı ruhsat tarihi inşaatın başladığı tarih olarak kabul edilir.

(9) Defter ve belge tutma yükümlülüğü bulunmayan işverenler tarafından yapılan ve ihale konusu olmayan bina; tamirat, tadilat, tesisat, güçlendirme ve yıkım işlerinde araştırma işlemi yapılmaz.”

MADDE 112 – (1) “Araştırma yapılırken, ihale konusu işlerde kesin kabulün ya da geçici kabulün noksansız yapıldığı, özel nitelikteki inşaat işyerlerinde de inşaatın bitirildiği tarihe kadar Kuruma bildirilmiş olan işçilik miktarı dikkate alınır. İşin başlangıç tarihinden önce ve bitim tarihinden sonra Kuruma bildirilmiş olan sigorta primine esas kazanç tutarları ile gün sayıları araştırma işleminde dikkate alınmaz. Ancak, aksine tespit yoksa iptali de yapılmaz.

(2) Tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan ihale konusu işler ile özel nitelikteki bina inşaatı işyerlerinde, işin başlangıç ve bitiş tarihleri, ilgili idarelerden alınacak belgelerle tespit edilerek işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespitine ilişkin araştırma işlemi ünitece yapılır. Ünitelerce bu nitelikteki işyerlerinde yapılan araştırma işleminde esas alınan asgari işçilik oranında eksiltme yapılmaz. İhale konusu ve özel nitelikteki inşaat işlerinde hangi hallerde ünitece araştırma işlemi yapılacağı Kurumca belirlenir.

Ünitece ihale konusu işlerde yapılan araştırma sonucunda bu Yönetmeliğin 110 uncu maddesine göre tespit edilen ve Kuruma bildirilmediği anlaşılan asgari işçilik miktarı üzerinden, gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği haiz olmayan kurum ve kuruluşlarca yapılan özel nitelikteki inşaat işyerlerinde ise bu Yönetmeliğin 111 inci maddesi uyarınca hesaplanan prim tutarı, aksine bir tespit olmaması hâlinde, faaliyet süresinin son ayına mal edilerek tahakkuk ettirilmek suretiyle gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmek üzere işverene tebliğ olunur. İşverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödeneceğinin ve daha sonra Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılması

istenilmeyeceğinin bir dilekçe ile bildirilmesi veya tebligatta belirtilen sürede bildirimde bulunulmaması hâlinde, borç kesinleşir ve işlemler sonuçlandırılır.

(3) Ünitece hesaplanan borca işverence faturalı işçilik ödemeleri veya başka nedenlerle itiraz edilmesi halinde, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılır.

(4) Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılmasına başlandıktan sonra inceleme sonucuna göre işlem yapılır. Ancak, denetim ve kontrole başlanmakla birlikte, işverenin borcu ödeyeceğine ilişkin üniteye yazılı taahhüdünü içeren başvurusu üzerine, ünitenin bu isteği ön kabulü, ünite tarafından denetim isteminin geri çekilmesi talebinin ilgili Grup Başkanlığının veya Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının uygun bulması koşuluyla inceleme durdurulur ve borç kesinleşir.

(5) İşyerleri hakkında ünitece araştırma yapılmış olması, gerektiğinde Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespiti hususunda inceleme yapılmasına engel oluşturmaz. Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca sonradan inceleme yapılması durumunda, daha önce ödenmiş prim ile varsa gecikme cezası ve gecikme zammı tutarı, işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarı üzerinden hesaplanan ve Kuruma ödenmediği anlaşılan prim ile varsa gecikme cezası ve gecikme zammından mahsup edilir.

(6) Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan incelemede işin yürütümü için gerekli olduğu saptanan asgari işçilik miktarının Kuruma bildirilmediğinin veya eksik bildirildiğinin tespiti hâlinde, bildirilmeyen tutar, hangi aylara ait olduğu hususunda bir tespit varsa o aylara; tespit yoksa faaliyette bulunan son aya mal edilir ve Kanun'un 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi de dikkate alınarak gerekli işlem yapılır." hükümleri bulunmaktadır.

özel bina inşaatları ve ihale konusu işlere dair asgari işçilik incelemesi yapılırken ilgili Kurum ünitesince yapılan araştırma işlemi

esnasında baz alınacak asgari işçilik oranına %25 oranında indirim yapılmakta, malzemeli ya da malzemesiz ibraz edilebilecek geçerli işçilik faturaları dikkate alınmamaktadır.

Faturaların dikkate alınmama nedeni; dışarıya yaptırılan işçilikler göz önüne alınarak en baştan asgari işçilik oranlarının eksiltilerek hesaplanmasıdır. Örneğin; asgari işçilik oranlarını gösterir listede %9 olarak belirlenmiş olan bir oran ünite tarafından %6,75 olarak uygulanmaktadır. Asgari işçilik oranının %25 oranında azaltılması ile bir nev'i faturaların nazara alınmaması ile ilgili husus telafi edilmeye çalışılmaktadır. Yani Kurum ünitesince yapılacak araştırmada;

$$[(\text{İnşaatın Yüz Ölçümü} \times \text{Metrekare Birim Maliyet Bedeli}) \times (\text{Asgari İşçilik Oranının \%25 eksiği})]$$
 formülü özel bina inşaatı için Kuruma bildirilmesi gereken asgari işçilik miktarını hesaplanabilecektir.

İlgili ünite tarafından yapılan asgari işçilik hesaplaması sonrasında yeterli işçiliğin bildirilmediğinin tespit edilmiş olması halinde, işverene fark işçilik üzerinden hesaplanan prim borcu tebliğ edilmektedir.

Bu fark prim tutarı, inşaatın faaliyet döneminin son ayına mal edilmekte ve çıkan fark işçilikten dolayı işverene herhangi bir idari para cezası uygulanmamaktadır.

yapılan araştırma işleminin işverenlere sağladığı en önemli ayrıcalıklardan birisi de bu husustur. Nitekim gerek Sosyal Güvenlik Müfettişleri gerekse Meslek Mensuplarınca yapılan asgari işçilik incelemelerinde bulunan fark işçilik miktarı neticesinde işçiliğin mal edileceği aylar nispetinde işverenlere Kanun'un 102. maddesinin 1. fıkrasının d bendi uyarınca idari para cezası uygulanmaktadır.